

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

С.М.М.

Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Українська діалектологія і діалектологічна практика»

Галузь знань 01 Освіта /Педагогіка
Спеціальність 014 Середня освіта.
Предметна спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма – Середня освіта. Українська мова та література.
Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС
Шифр дисципліни ОПП.08.
Мова навчання – українська
Статус дисципліни: обов'язкова (цикл загальної підготовки)
Факультет – гуманітарно-педагогічний
Кафедра – слов'янської філології

Форма навчання	Загальне навантаження		Кількість годин						Контрольна робота	Залік	Іспит
			Аудиторні заняття					Самостійна робота студента (зокрема й ІРС)			
	Європейські кредити	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Д	5	150	54	18		36		96		+	
З	5	150	12	6		6		138	+	+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта. Українська мова і література»

Програму склала *Н.Т.* канд. філол. н., доц. Наталія ТОРЧИНСЬКА

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Завкафедри слов'янської філології *Н.П.* Неля ПОДЛЕВСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена науково-методичною радою ГПФ

Голова науково-методичної ради ГПФ *С.М.М.* Людмила СТАНІСЛАВОВА

м. Хмельницький 2024

1. Пояснювальна записка

Дисципліна «Українська діалектологія і діалектологічна практика» є однією із фахових дисциплін і посідає чільне місце у підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 014.01 Середня освіта. (Українська мова та література), за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова та література)».

Пререквізити – вступ до мовознавства, сучасна українська літературна мова, усна народна творчість і фольклорна практика, історична граматики української мови, історія української літератури.

Кореквізити – сучасна українська літературна мова, історія української літератури, курсова робота з сучасної української літературної мови, стилістика української мови.

Відповідно до проєкту Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 11. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 13. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 8. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури у закладах середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

ФК 14. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ФК 15. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК 16. Здатність орієнтуватися у світовому літературному процесі (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки світового письменства для формування свідомості, культурного кругогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

програмні результати навчання:

ПРН 5. Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРН 8. Добирає і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснює самоаналіз ефективності уроків.

ПРН 14. Пояснює особливості розвитку української мови та літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; порівнює мовні й літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРН 17. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

ПРН 23. Застосовує сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 26. Дотримується правил академічної доброчесності.

Мета дисципліни – навчити студентів виокремлювати діалектні мовні явища; засвоїти основні діалектологічні терміни та поняття; виробити у студентів на основі методу лінгвогеографії навички лінгвістичного спостереження, аналізу і узагальнення.

Предмет дисципліни. Курс охоплює такі основні проблеми: предмет, завдання та значення діалектології; взаємозв'язок діалектології з іншими науками; поняття про місцеві, територіальні і соціальні діалекти; діалекти і літературна мова; з історії української діалектології; фонетика, граматики, лексика та синтаксис української діалектної мови; теорія і практика діалектологічних досліджень; лінгвогеографія.

Завдання дисципліни: навчити студентів аналізувати фонетичні, лексичні, морфологічні та синтаксичні діалектні особливості як місцевої говірки, так і говірок різних регіонів України та зразків художньої літератури із метою зіставлення норм літературної мови за визначення причин появи відмінностей.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *вміло використовувати* понятійний апарат, зокрема послуговуватися відповідною лінгвістичною діалектною термінологією; *уміти аналізувати* різноманітні діалектні мовні явища; *визначати* різновиди говірок, говорів, діалектів та наріч української мови; *характеризувати* зразки прозового мовлення у художніх творах; *класифікувати* зразки говірок відповідно до їхніх особливостей; *записувати* діалектні тексти від респондентів та фіксувати їх із допомогою транскрипції та різних записувальних пристроїв, *диференціювати* наріччя української мови; *застосовувати* норми сучасної української літературної мови у практиці мовленнєвої діяльності.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	ПЗ	СРС	лекції	ПЗ	СРС
Тема 1. Діалектологія як розділ лінгвістики	2	4	10	2		15
Тема 2. Літературна мова та діалекти	2	4	10		2	15
Тема 3. Типологія діалектних явищ в українській мові. Система українського діалектного вокалізму	2	4	10	1		15
Тема 4. Система консонантизму в наріччях української мови	2	4	10	1		15
Тема 5. Лексична система української діалектної мови	2	4	10	2		15
Тема 6. Морфологія української діалектної мови: іменні частини мови	2	4	10		2	15
Тема 7. Морфологічні особливості дієслова та його форм в українській діалектній мові	2	4	10			15
Тема 8. Синтаксис української діалектної мови	2	4	10		2	15
Тема 9. Теорія і практика діалектологічних досліджень	2	4	16			18
Разом за семестр	18	36	96	6	6	138

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Год.
1.	Діалектологія як розділ лінгвістики Предмет, завдання і значення діалектології. Зв'язки діалектології з іншими дисциплінами. Поняття про діалекти. Історія діалектологічних студій. Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 17, 20, 23, 27, 29, 33.	2
2.	Літературна мова та діалекти Різновиди місцевих діалектів. Мова і діалекти на різних етапах суспільно-історичного розвитку. Літературна мова та діалекти: основні ознаки та відмінності. Соціальні діалекти. Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 10, 15, 17, 20, 23, 27, 29.	2
3	Типологія діалектних явищ в українській мові. система українського діалектного вокалізму Типи діалектних явищ в українській мові. Характер діалектних відмінностей української мови. Загальна характеристика діалектного вокалізму Літ.: 1, 3, 4, 5, 7, 18, 23, 30, 31, 32.	2
4.	Система консонантизму в наріччях української мови Загальна характеристика українського діалектного консонантизму. Порівняльний аналіз приголосних фонем української діалектної мови Літ.: 1, 3, 4, 5, 7, 18, 23, 30, 31, 32.	2

5.	Лексична система української діалектної мови Типи діалектних відмінностей у лексиці. Склад діалектної лексики з погляду її походження. Фразеологізми та нетермінологічна лексика Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31.	2
6.	Морфологія української діалектної мови: іменні частини мови Різновиди морфологічних діалектних відмінностей. Іменник: граматичні категорії. Прикметник: відмінювання та ступенювання діалектних форм. Діалектні форми числівника. Займенник Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31	2
7.	Морфологічні особливості дієслова та його форм в українській діалектній мові Діалектні форми інфінітива та зворотних дієслів. Дієвідмінювання. Дійсний, умовний та наказовий спосіб діалектних дієслів. Дієприкметник і дієприслівник як діалектні форми дієслова Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 18, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31.	2
8	Синтаксис української діалектної мови Український діалектний синтаксис й усне літературне мовлення. Типи відмінностей у синтаксисі української діалектної мови. Діалектні відмінності в словосполученні, у структурі простого та складного речення. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 22, 25, 28, 31.	2
9.	Теорія і практика діалектологічних досліджень Джерела вивчення діалектів. Фонетична транскрипція. Методологія діалектологічних досліджень. Особливості діалектологічної практики. Літ.: 1, 4, 5, 16, 19, 26, 30, 33.	2
	Разом за семестр	18

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

<i>Номер теми</i>	<i>Перелік тем лекцій, їхні анотації</i>	<i>Год.</i>
1.	Діалектологія як розділ лінгвістики Предмет, завдання і значення діалектології. Зв'язки діалектології з іншими дисциплінами. Поняття про діалекти. Історія діалектологічних студій. Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 17, 20, 23, 27, 29, 33.	2
2	Типологія діалектних явищ в українській мові. Система українського діалектного вокалізму та консонантизму Типи діалектних явищ в українській мові. Характер діалектних відмінностей української мови. Загальна характеристика діалектного вокалізму. Загальна характеристика українського діалектного консонантизму. Порівняльний аналіз приголосних фонем української діалектної мови Літ.: 1, 3, 4, 5, 7, 18, 23, 30, 31, 32.	2
3	Лексична система української діалектної мови Типи діалектних відмінностей у лексиці. Склад діалектної лексики з погляду її походження. Фразеологізми та нетермінологічна лексика Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31.	2
	Разом за семестр	6

3.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми навчання

Номер теми	Теми практичних занять	год
1.	Діалектологія як розділ лінгвістики. Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 17, 20, 23, 27, 29, 33.	2
2	З історії розвитку діалектологічних досліджень Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 17, 20, 23, 27, 29, 33.	2
3	Поняття про діалекти Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 10, 15, 17, 20, 23, 27, 29.	2
4	Літературна мова та діалекти Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 10, 15, 17, 20, 23, 27, 29.	2
5	Фонетика української діалектної мови. Літ.: 1, 3, 4, 5, 7, 18, 23, 30, 31, 32.	2
6	Система вокалізму української діалектної мови. Літ.: 1, 3, 4, 5, 7, 18, 23, 30, 31, 32.	2
7	Система консонантизму в наріччях української мови Літ.: 1, 3, 4, 5, 7, 18, 23, 30, 31, 32.	2
8	Система консонантизму в наріччях української мови Літ.: 1, 3, 4, 5, 7, 18, 23, 30, 31, 32.	2
9	Лексична система української діалектної мови Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, ,8, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31.	2
10	Фразеологічна система української діалектної мови Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, ,8, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31.	2
11	Морфологія української діалектної мови: іменні частини мови (іменник, прикметник) Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31	2
12	Морфологія української діалектної мови: іменні частини мови (числівник, займенник) Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31	2
13	Морфологічні особливості дієслова та його форм в українській діалектній мові (дієслово і дієслівні форми) Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 18, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31.	2
14	Морфологічні особливості дієслова та його форм в українській діалектній мові (службові частини мови) Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 18, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31.	2
15	Синтаксична будова української діалектної мови Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 22, 25, 28, 31.	2
16	Діалектологічна практика Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 22, 25, 28, 31.	2
17	Діалектні відмінності наріч української мови. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 22, 25, 28, 31.	2
18	Підсумкове заняття	2
	Разом за семестр	36

Перелік практичних занять для студентів *заочної* форми навчання

Номер	Теми практичних занять	год
-------	------------------------	-----

теми		
1.	Літературна мова та діалекти Літ.: 1, 2, 3, 4, 5, 10, 15, 17, 20, 23, 27, 29.	2
2.	Морфологія української діалектної мови Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 19, 21, 22, 24, 25, 28, 31	2
3.	Синтаксис української діалектної мов Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 22, 25, 28, 31.	2
	Разом за семестр	6

3.3. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять та контрольних робіт, тестування з вивченого матеріалу, у виконанні індивідуальних завдань у вигляді презентацій / відеопроєктів / повідомлень тощо. Студенти *заочної* форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт розміщені також на відповідній сторінці дисципліни у MOODLE.

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	год
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 1. Підготовка до практичного заняття	5
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 1. Підготовка до практичного заняття (повідомлення про видатні постаті в діалектології) Виконання ТК 1	5
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 2. Підготовка до практичного заняття	5
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 2. Підготовка до практичного заняття (підготувати тексти з української літератури, у яких є діалектизми) Виконання ТК 2	5
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 3. Підготовка до практичного заняття.	5
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 3. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 3.	5
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 4. Підготовка до практичного заняття.	5
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 4. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 4. Підготовка до усного опитування 1.	5
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 5. Підготовка до практичного заняття.	5
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 5. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 5	5
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 6. Підготовка до практичного заняття.	5
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 6. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 6	5
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 7. Підготовка до практичного заняття.	5

14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 7. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 7. Підготовка до усного опитування 2.	5
15	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 8. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 8.	5
16	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 8. Підготовка і захист діалектологічної практики	5
17	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 9. Підготовка і захист діалектологічної практики	8
18	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 9. Підготовка до контрольної роботи. Виконання ТК 9	8
	Разом	96

3.4 Орієнтовна тематика індивідуального завдання для самостійної роботи студентів

Орієнтовний зміст діалектологічної практики:

- 1.Історична та суспільно-економічна характеристика населеного пункту
- 2.Топонімічна характеристика назв.
- 3.Антропоніми і їхнє діалектне оформлення.
- 4.Характеристика загальних назв населеного пункту.
- 5.Фразеологізми місцевої говірки.
- 6.Зразок говірки, записаний фонетичною транскрипцією.

Висновки

Список використаної літератури

Список інформаторів

4. Технології та методи навчання

Форми організації навчання: навчальні заняття (лекція, практичне заняття, консультація), самостійна робота, індивідуальні завдання (презентація або відеопроєкти).

Методи навчання: словесні (розповідь викладача, бесіда, пояснення, робота з текстом), наочні (демонстрація реальних або зображених об'єктів, явищ і їх спостереження), практичні (вправи, завдання, тестування).

Технології навчання: репродуктивні, проєктні, інтерактивні, інформаційно-комп'ютерні, технології змішаного, перевернутого, дистанційного, контекстного навчання.

Інструменти ІКТ (PowerPoint, MOODLE, ZOOM, хостинг YouTube, месенджери (Viber, корпоративна електронна пошта тощо).

5. Методи контролю

Поточний контроль може здійснюватися під час лекційних і практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю, як усне опитування, письмове опитування (самостійні та контрольні роботи); презентація індивідуальних робіт; тестовий контроль.

6. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом усного

/ письмового опитуванням, тестування в MOODLE (до кожної лекції). Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань. Якщо студент отримав негативну оцінку з якогось виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Підсумковий контроль проводиться у формі **заліку**. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом **позитивно**, з урахуванням коефіцієнтів вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт. Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Студенти мають можливість отримати знання з окремих тем курсу шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>; п. 4 Визнання і зарахування результатів навчання, набутих особою).

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (див. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті, <https://cutt.ly/QMZTV0B>).

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних

	завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, перекохує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна робота	Підсумковий контроль
Усне опитування	Практичне заняття	Тестовий контроль	Контрольна робота	Діалектологічна практика	Залік
0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання в семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна робота	Семестровий контроль
Усне опитування	Тестовий контроль	Практичні заняття	Контрольна робота	Індивідуальне домашнє завдання	Підсумковий контрольний захід (залік)
0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ESTS	Бали	Вітчизняна шкала	
A	4,75–5,00	5	ВІДМІННО – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків
B	4,25–4,74	4	ДОБРЕ – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	ДОБРЕ – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна

			подальша робота і повторне вивчення дисципліни
--	--	--	--

7. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет, завдання і значення діалектології.
2. Поняття про діалекти.
3. Мова і діалекти на різних етапах суспільно-історичного розвитку.
4. Літературна мова та діалекти: основні ознаки та відмінності. Соціальні діалекти.
5. Історія діалектологічних студій.
6. Історичні постаті української діалектології (К. П. Михальчук, Ф. Т. Жилко, Й. О. Дзендзелівський, С. П. Бевзенко, П. Ю. Гриценко, В. С. Ващенко, І. Г. Матвіяс).
7. Типи діалектних явищ в українській мові.
8. Вокалізм української діалектної мови.
9. Консонантизм української діалектної мови.
10. Різновиди морфологічних діалектних відмінностей.
11. Категорія числа в українських діалектах.
12. Категорія роду в українських діалектах.
13. Категорія відмінка в українських діалектах.
14. Категорія часу в українських діалектах.
15. Категорія особи в українських діалектах.
16. Категорія відміни в українських діалектах.
17. Функціонування займенників в українських діалектах.
18. Особливості прикметників української діалектної мови.
19. Ступені порівняння прикметників в українських діалектах.
20. Варіювання числівникових форм.
21. Діалектні особливості дієслова. Інфінітив.
22. Форми дієслова в українському діалектному мовленні.
23. Специфіка творення прислівників.
24. Відмінності у словотворі та словозміні.
25. Особливості наголошування слів української діалектної мови.
26. Український діалектний синтаксис і усне літературне мовлення.
27. Діалектні відмінності у словосполученні. Типи синтаксичних зв'язків.
28. Відмінності у структурі простого речення.
29. Відмінності у структурі складносурядного речення.
30. Відмінності у структурі складнопідрядного речення.
31. Типи діалектних відмінностей у лексиці.
32. Склад діалектної лексики з погляду її походження.
33. Історичні нашарування в діалектній лексиці.
34. Нетермінологічна діалектна лексика.
35. Фразеологія українського діалектного мовлення.
36. Джерела української діалектної фразеології.
37. Фонетичні особливості поліського наріччя.
38. Лексичні особливості поліського наріччя.
39. Морфологічні особливості поліського наріччя.
40. Синтаксичні особливості поліського наріччя.
41. Фонетичні особливості південно-західного наріччя.
42. Лексичні особливості південно-західного наріччя.
43. Морфологічні особливості південно-західного наріччя.
44. Синтаксичні особливості південно-західного наріччя.
45. Фонетичні особливості південно-східного наріччя.
46. Лексичні особливості південно-східного наріччя.
47. Морфологічні особливості південно-східного наріччя.

48. Синтаксичні особливості південно-східного наріччя.
49. Теорія і практика діалектологічних досліджень.
50. Методи діалектологічних досліджень.

8. Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Українська діалектологія» у достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою:

Торчинська Н. М. Українська діалектологія : посібник. Хмельницький, 2017. 200 с.

Навчальна практика з діалектології : методичні вказівки для студентів спеціальності «Українська мова і література». Укл. І. В. Горячок, Л. В. Терещенко. Хмельницький : ХНУ, 2006. 46 с.

9.Рекомендована література

Основна

- 1.Березовська Г.Г. Українська діалектологія : навчально-методичний посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. 184 с.
2. Кобирино Н, Рябець Л. Українська діалектологія: витоки і перспективи. *Українська мова*. 2018. № 4. С. 92–100.
3. Сердега Р. Л., Сагаровський А. А. Українська діалектологія : навчальний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 156 с.
- 4.Торчинська Н. М. Українська діалектологія : посібник. Хмельницький, 2017. 200 с.
- 5.Українська мова. Енциклопедія. Київ : «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

Додаткова

- 6.Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2 т. Луцьк, 2000.
- 7.Бевзенко С. П. Українська діалектологія. Київ : Вища школа, 1980. 246 с.
- 8.Березовська Г. Словник назв одягу та взуття у східнополіських говірках. Умань, 2010. 348 с.
- 9.Бичко З. М. Діалекти української мови. *Етнографія України* : навчальний посібник. Львів : Світ, 1994. С. 159 – 168.
- 10.Бичко З. М. Перспективи взаємостосунків української літературної мови та діалектів. *Вісник Львівського університету*. Серія : Філологія. 2004. Вип. 34. Ч. II. С. 116–119.
- 11.Брилінський Д. Словник подільських говірок. Хмельницький, 1991. 116 с.
- 12.Говірки історичної Уманщини і суміжних земель : монографія. Укл. Г. Г. Березовська, І. І. Кривошея, Т. М. Тищенко та ін.; за ред. Т. М. Тищенко. Умань : РВЦ «Софія», 2008. 259 с.
- 13.Говірки Чорнобильської зони : тексти. Упор. П. Ю. Грищенко та ін. Київ : Довіра, 1996. 400 с.
- 14.Гуцульські говірки : короткий словник. Відп. ред. Я. Закревська. Львів, 1997. 232 с.
- 15.Грещук В., Грещук В. Діалектне слово в тексті та словнику: монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2015. 372 с.
- 16.Дзензелівський Й. О. Програма для збирання матеріалів до Лексичного атласу української мови. Київ, 1987. 308 с.
- 17.Діалектна мова: сучасний стан і динаміка в часі : до 100-річчя професора Федота Трохимовича Жилка. Відп. ред. П. Ю. Грищенко. Київ : Вид. Дім Дмитра Бураго, 2008. 224 с.
- 18.Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови. Київ, 1966. 303 с.
- 19.Ідея Олександрівна. Українські діалекти. URL : <https://www.youtube.com/channel/UCftNLdhx5pYzuzQT9ig362g>
- 20.Коць-Григорчук Л. Еволюція українського мовлення в діалектному просторі. *Українська мова*. 2011. № 3. С. 41–51.
- 21.Лексичні діалектизми: територіальні секрети лексичного розмаїття української мови. URL : <https://www.superprof.com.ua/blog/dialektyzmy-v-ukrainskiy-movi/>

- 22.Лисенко П. С. Словник поліських говірок. Київ : Наукова думка, 1974. 260 с.
- 23.Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори. Київ, 1990. 163 с.
- 24.Мацюк З. С. Із народу не викинеш : діалектний словник фразеологізмів. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. 135 с.
- 25.Мигoliniнecь О. Ф. Українські говірки Закарпаття : [збірник текстів]. Ужгород, 2002. 64 с.
- 26.Навчальна практика з діалектології : методичні вказівки для студентів спеціальності „Українська мова і література”. Укл. І. В. Горячок, Л. В. Терещенко. Хмельницький : ХНУ, 2006. 46 с.
- 27.Німчук В. В. До походження українських діалектів. *Наука і культура* . Київ, 1993. С. 128–152.
- 28.Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок. Ч. І–ІІ. Київ, 1984 – 1986.
- 29.Півторак Г. Українська мова: погляд крізь віки. *Голос України*. 2018. 11 квітня. URL : <http://www.golos.com.ua/article/301757>
- 30.Торчинська Н.М. Діалектна основа ойконімії Хмельниччини. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство*. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2017. Вип. І (27). С.295–299.
- 31.Торчинська Н. М. Діалектне членування польської мови. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2020. Випуск восьмий. С. 127–138.
- 32.Українська діалектологія : навч.-метод. посібник для студ. ф-ту укр. філології денної та заоч. форм навчання. Укл. Г. І. Мартинова, Т. В. Щербина. Черкаси : ЧНУ, 2006. 68 с.
- 33.Українські говірки південно-західного наріччя: тексти. Упор. Н. М. Глібчук. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 238 с.
- 34.Шеремета Н. П. Українська діалектологія : практичні заняття : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Кам'янець-Подільський, 2005. 124 с.
- 35.Ящечко-Блаженко Т. Цікаві віртуальні проєкти про діалектологію. URL : <https://prashhur.com/tsikavi-virtualni-proyekti-pro-ukrayinski-dialekti/>

10. Інформаційні ресурси:

- 1.Модульне середовище для навчання (розміщені усі необхідні матеріали з дисципліни). Пошук – Кафедра слов'янської філології, «Українська діалектологія (Торчинська Н. М.)». <https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=2181>
- 2.Електронна бібліотека університету. URL : http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.
- 3.Інституційний репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnmu.edu.ua/#>.